

Barn- och utbildningsförvaltningen

Handläggare: Johan Kant
Titel: Skolchef grundskolan
E-post: johan.kant@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Yttrande över e-förslag – Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar att avslå E-förslag "Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever".

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Barn- och utbildningsförvaltningen har 2023-11-20 mottagit ett e-förslag gällande "Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever". Under tiden e-förslaget fanns för omröstning på Norrtälje kommuns e-tjänstportal mottog det 66 röster.

Förslagslämnaren anser att skolan behöver ta fram en handlingsplan för särskilt begåvade elever samt ett antal beslutspunkter kopplat till detta. Förslagslämnaren hänvisar till att 5% av skoleleverna skulle tillhöra denna kategori. Enligt genomlysningar som gjordes av grundskolan i egen regi våren och hösten 2023 rör det sig om 6 promille som är eller misstänks vara särskilt begåvade.

Barn- och utbildningsförvaltningen har sedan 2020 arbetat med att kategorisera elevgruppen och fortbilda skolans personal. 2021 framtog barn- och utbildningsförvaltningen ett internt riktlinjedokument som syftar till att stötta och hjälpa lärare i arbetet med att identifiera, bemöta och undervisa särskilt begåvade elever. Arbetet har varit pågående sedan dess och fortskrider även under våren 2024.

Det finns i dagsläget inga ekonomiska möjligheter inom grundskolan att avsätta resurser till att uppbringa en tjänst som kartlägger denna elevgrupp.

Ärendet

Beskrivning

Barn- och utbildningsförvaltningen har 2023-11-20 mottagit ett e-förslag gällande "Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever". Under tiden e-förslaget fanns för omröstning på Norrtälje kommuns e-tjänstportal mottog det 66 röster.

Förslagslämnaren anger i sitt e-förslag att Ca 5 % av skolelever är särskilt begåvade, dvs 1-2 elever i varje skolklass. I Norrtälje kommun innebär det 255 barn i grundskolan (2023 års siffror) och 58 gymnasieelever (2022 års siffror) som behöver anpassningar i sin utbildning.

Förslagslämnaren önskar att nedan punkter genomförs inom Barn- och skolnämndens verksamheter:

”1. utvecklar och implementerar en handlingsplan för hur särskilt begåvade elever i kommunen ska identifieras och få sina behov uppfyllda.

2. ger en person särskilt uppdrag att implementera handlingsplanen i alla förskolor och skolor som verkar i kommunen, samt i andra instanser där kommunens tjänstemän möter barn (BVC, socialtjänst, vårdcentraler osv), och återkopplar resultatet till huvudmannen.

3. säkerställer att alla tjänstemän, ex pedagoger, som möter barn inom olika instanser får utbildning om särskild begåvning. Exempelvis genom att anordna kommungemensam fortbildning för alla skolor angående särskild begåvning. (Till exempel föreläsning med GCP/Mensa eller Begåvade Unga).

4. inrättar en samordningstjänst som har i uppdrag att arbeta med alla skolor och nivåer för att säkerställa handlingsplanens genomförande och upprätthållande över tid.

5. genom handlingsplanen säkerställer att de förskolor och skolor som verkar inom kommunen ser till att sammanföra barn inom kommunen för gemensamma aktiviteter/studier, oavsett vilken förskola/skola barnet går i.

6. kontinuerligt följer upp de aktiviteter som ingår i handlingsplanen.”¹

Barn- och utbildningsförvaltningen uppdrogs i barn- och skolnämndens verksamhetsplan 2024-2026² att tillse att Samtliga grundskolor ska öka förutsättningar för högpresterande och särskilt begåvade elevers möjligheter att nå sin fulla utvecklingspotential. Detta för att de särskilt begåvade eleverna samt de högpresterande eleverna ska få undervisning i sin egen takt och möjlighet till att bredda och fördjupa sina kunskaper med stöd av lärare. De ska inte enbart hänvisas till extra självstudier. För att hitta och upprätthålla elevernas motivation ska även handledning av mentor stärkas för elevgruppen. Ett stödmaterial ska tillgängliggöras så att samtliga skolor kan ta del av det³.

Särskild begåvning är inte en diagnos i vedertagen mening men det krävs oftast en psykologisk bedömning och utlåtande från en legitimerad psykolog för att ett barn ska anses vara särskilt begåvad⁴. Vid en genomlysning av den kommunala grundskolan i Norrtälje våren 2023 var antalet elever som var särskilt begåvade 8 och antalet elever som skolan misstänktes tillhöra kategorin 15 (psykologutlåtande saknades). På totalen handlar det om 23 elever.

Under hösten 2023 gjordes en ny genomlysning av grundskolan. Andelen elever som var särskilt begåvade var då 11 och de som misstänktes tillhöra kategorin var 20. På totalen handlar det om 31 elever.

5057 elever var inskrivna i grundskolan i egen regi i januari. Något som innebär att 6 promille av eleverna i Norrtäljes grundskola är eller misstänks vara särskilt begåvade, en betydande skillnad i förhållande till vad förslagslämnaren anger. Vid en omvärldsspaning uppger Skolverket att 5% av eleverna kan anses vara särskilt begåvade⁵, en uppgift som stämmer väl överens med e-förslaget. I tidningen Skolvärlden uppges att 2-4% av eleverna beräknas tillhöra denna kategori⁶. Varken

¹ E-förslag ”Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever, s4

² Verksamhetsplan för barn- och skolnämnden 2024-2026 s 18

³ Verksamhetsplan för barn- och skolnämnden 2024-2026 s 18

⁴ <https://wisemind.se/psykologiteamet/sarkild-begavning/>

⁵ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sarskilt-begavade-elever>

⁶ <https://skolvarlden.se/artiklar/sarbegavade-elever-uppmarksammas>

Skolverket eller Skolvärlden uppger hur dessa beräkningar är gjorda eller från vilka källor uppgifterna kommer.

Oavsett, skiljer sig ovanstående siffror med Norrtäljes kommunala grundskolors andel elever som har ett psykologutlåtande eller där skolan misstänker särskild begåvning. Normalfördelningen av begåvning torde inte skilja sig mellan Norrtälje kommun och resten av populationen i landet.

Sedan 2020 har grundskolan i Norrtälje arbetat med särskilt begåvade elever. Det har inneburit att följande har gjorts:

- Dokumentet *Riktlinjer för arbete med särskilt begåvade elever* har tagits fram och distribuerats till samtliga grundskolor i egen regi.
- Utbildning av samtliga speciallärare och specialpedagoger i grundskolan.
- Försök till att få förstelärare att ta ansvar för elevgruppen.
- Försök till att få kontakt med Uppsala universitet i frågan.

På grund av pandemin har arbetet dragit ut på tiden och dokumentet *Riktlinjer för arbete med särskilt begåvade elever* samt fortbildningsinsatserna för lärarna har inte fått önskad effekt.

Arbete under våren 2024 kommer vara följande:

- Dokumentet *Riktlinjer för arbete med särskilt begåvade elever* ska åter distribueras till skolor, lärare och arbetslag i Norrtäljes grundskola.
- Fortbildning av lärarpersonal kommer att ske av Enheten för stöd och utveckling (ESU)

Lagkrav

Skollagen, 3 kap 2§ (skolans skyldighet att individuellt anpassa undervisningen för att utveckla alla elevers lärande oavsett kunskapsnivå.)

Koppling till gällande styrdokument

Verksamhetsplan för barn- och skolnämnden 2024-2026.

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Ett antal punkter i e-förslaget bedöms var kostsamma då de innefattar nyanställningar och nyttjande av personalresurser innebärande förändringar i nuvarande tjänstefördelning.

En heltidstjänst som samordnare skulle enligt barn- och utbildningsförvaltningens beräkningar kosta ungefär 600 000 kronor årligen. $35\,000 \times 12 \times 1,42$ (PO, personalkostnad) = 596 400.

Denna kostnad skulle dock kunna delas med utbildningsnämnden som mottagit likalydande förslag, förslagsvis 70 % BSN och 30 % UN.

Förvaltningens analys och slutsatser

Det är av stor vikt att alla elever i Norrtälje kommuns skolor ges förutsättningar att lyckas med sin skolgång. Barn- och utbildningsförvaltningen medhåller i vikten av att för att särskilt begåvade elever ska utvecklas och trivas i skolan, måste de uppmärksammas och ges utmaningar utifrån deras styrkor och individuella behov. Utan rätt pedagogik, rätt bemötande och social acceptans, riskerar dessa elever att bli understimulerade och hamna i utanförskap och dåligt mående. För att särskilt begåvade elever ska kunna uppmärksammas krävs det att skolpersonal arbetar kontinuerligt och på varierande sätt för att hitta dem.

Den ekonomiska satsning som e-förslaget skulle innebära står enligt barn- och utbildningsförvaltningen inte i paritet till den effekt och utfall som skulle gynna ett litet antal elever. Barn- och utbildningsförvaltningen framhåller att de redan genomförda åtgärderna samt de pågående insatserna är adekvata och tillräckliga för att tillgodose elevgruppens behov.

Tidplaner

Arbete under våren 2024 kommer vara följande:

- Dokumentet *Riktlinjer för arbete med särskilt begåvade elever* ska åter distribueras till skolor, lärare och arbetslag i Norrtäljes grundskola.
- Fortbildning av lärarpersonal kommer att ske av Enheten för stöd och utveckling (ESU)

Ärendet behandlas vid barn- och skolnämndens arbetsutskott 2024-03-04 och vid barn- och skolnämndens sammanträde 2024-03-11

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningsförvaltningen

Johan Kant
Avdelningschef grundskolan
Barn- och utbildningsförvaltningen

Bilagor

Bilaga 1 – E-förslag "Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever".

Bilaga 2 – Handlingsplan för särskilt begåvade elever 2022, Linköpings kommun

Bilaga 3 – Handlingsplan för särskilt begåvade elever 2022, Uppsala kommun

Bilaga 4 – Stockholms stads handlingsplan för särskilt begåvade elever

Bilaga 5 – Barn- och utbildningsförvaltningens Riktlinjer för arbete med särskilt begåvade elever

Beslut skickas till

Förslagslämnaren
KSK kansli